

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 23.7.2013
COM(2013) 540 final

ZPRÁVA KOMISE

Dvanáctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉ
CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU
VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Dvanáctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny

1. Úvod

Od přijetí eura Estonskem ke dni 1. ledna 2011 se eurozóna skládá ze sedmnácti členských států EU. Od devíti ze zbývajících jedenácti členských států se očekává, že euro přijmou, jakmile budou splněny nezbytné podmínky. Dánsko a Spojené království si vyjednaly zvláštní výjimku (tzv. „opt-out“), a nemají tedy povinnost euro přijmout.

Tato zpráva hodnotí současný stav praktických příprav na zavedení eura v Lotyšsku a posuzuje pokrok dosažený při přípravě komunikační kampaně související s jeho zaváděním. V návaznosti na rozhodnutí Rady ze dne 9. července 2013, jež dospěla k závěru, že podmínky nutné pro přijetí eura jsou splněny, přijme Lotyšsko euro k 1. lednu 2014 („den eura“). Přepočítací koeficient mezi lotyšským latem a eurem byl neodvolatelně stanoven na 0,702804 lotu k 1 euru.

2. SOUČASNÝ STAV PŘÍPRAV NA ZAVEDENÍ EURA V LOTYŠSKU

Lotyšsko bude šestou zemí ze skupiny členských států, jež k EU přistoupily v roce 2004, která přijme euro. Původní lotyšské cílové datum stanovené v akčním plánu zavádění jednotné evropské měny ze dne 1. listopadu 2005 na 1. ledna 2008 bylo následně přehodnoceno. Nařízením vlády č. 165 ze dne 24. března 2010 stanovila lotyšská vláda nové cílové datum na 1. ledna 2014. Lotyšský národní plán přechodu na euro byl lotyšskou vládou schválen dne 19. září 2012 a naposledy aktualizován dne 4. dubna 2013. Národní plán přechodu na euro je doplněn podrobným akčním plánem zavádění jednotné evropské měny v Lotyšsku. Lotyšské orgány v posledních měsících vyvíjejí důkladné a systematické úsilí s cílem zajistit hladký přechod na euro.

2.1. Organizace přechodu, úpravy právního systému a přípravy veřejného sektoru

Praktické přípravy na přijetí eura v Lotyšsku koordinuje řídicí výbor, kterému předsedá státní tajemník Ministerstva financí. Dohled nad řídicím výborem provádí koordinační rada pro přechod k jednotné evropské měně. Přípravné práce v určitých oblastech se provádějí na úrovni pěti pracovních skupin, v nichž jsou zástupci veřejného i soukromého sektoru (pracovní skupina pro státní správu, pracovní skupina pro peněžní a platební styk, pracovní skupina pro nefinanční podniky a spotřebitele, pracovní skupina pro finanční systém a pracovní skupina pro osvětu a komunikaci). Pracovní skupiny jsou koordinovány projektovým manažerem pro euro, který je podřízen řídicímu výboru. Stejně jako sousední Estonsko, i Lotyšsko upustilo od jmenování zvláštní osoby „pan Euro“, který by se stal jediným monitorovacím bodem pro všechny vnitrostátní přípravy přechodu na euro. Na Ministerstvu financí však byla zřízena eurokancelář, která je hlavním styčným bodem pro komunikaci s veřejností.

V lednu 2013 přijal lotyšský parlament zákon o postupu při zavádění eura, což je „zastřešující zákon“, jenž stanoví základní zásady pro přechod na euro (např. pravidla pro zaokrouhlování platná pro přepočty, období dvojího oběživa, postupy týkající se výměny hotovosti a stažení mincí a bankovek v letech, pravidla pro přepočty a duální označování cen atd.). Zákon o postupu při zavádění eura navíc stanoví harmonogram pro úpravu právních aktů, které je v důsledku zavedení eura potřeba novelizovat. Novelizován byl i zákon o Lotyšské národní bance, aby byla zajištěna kompatibilita se Smlouvou o fungování Evropské unie a statutem ESCB a ECB.

Přípravy veřejného sektoru na zavedení eura jsou v plném proudu. Vzhledem k tomu, že nebyla jmenována žádná zvláštní „paní/pan Euro“, která by se stala tváří přechodu na euro, je mimořádně důležité zajistit kolem 1. ledna 2014 neustálou dostupnost koordinátora přechodu, aby bylo možné v případě potenciálních problémů rychle reagovat.

2.2. Přípravy finančního a bankovního sektoru

Lotyšsko má v úmyslu použít při přechodu na euro scénář „velkého třesku“¹ a období dvojího oběživa zkrátit na dva týdny.

Mince v měně lat mají relativně vysokou kupní sílu a jsou veřejností intenzivně využívány při běžných denních platbách. Na rozdíl od svých sousedů v Estonsku Lotyši méně spoléhají na elektronické platební prostředky (asi 15 % obyvatel Lotyšska nemělo do dubna 2013 bankovní účet). V současné době je v oběhu celkem 51 milionů bankovek a 482 milionů mincí denominovaných v letech (údaje k 1. červnu 2013). Z oběhu bude muset být staženo zhruba 293 milionů mincí v letech. Manipulace s euromincemi v Lotyšsku usnadní obdobná struktura nominálních hodnot mincí v letech a euromincí. Jelikož má ale jeden lat větší hodnotu než jedno euro, částky se po přepočtu „zvýší“. V době do realizace přechodu je velmi důležité tento efekt vysvětlit občanům a pokusit se rozptýlit jejich obavy z inflace.

Lotyšsko nemá svou vlastní mincovnu. Proto vypsal veřejnou soutěž na zajištění dodávky euromincí. Na 400 milionů lotyšských euromincí bude razit mincovna Staatliche Münzen Baden-Württemberg (Stuttgart, Německo). Grafická podoba národních stran lotyšských euromincí byla vybrána prostřednictvím celostátní veřejné soutěže v roce 2004. Euromince o hodnotě jedno a dvě eura budou zobrazovat lotyšskou pannu, zatímco mince o hodnotě padesát, dvacet a deset eurocentů ponosou velký státní znak Lotyšska a mince o hodnotě pět, dva a jeden eurocent malý státní znak Lotyšska. Bankovky budou zapůjčeny ze zásob Eurosystemu. Lotyšská národní banka si pro účely přechodu na euro objednala 110 milionů eurobankovek různých nominálních hodnot.

Začátek předzásobení úvěrových institucí je naplánován na 1. listopad 2013, druhotné předzásobení velkých klientů komerčních bank začne 10. prosince 2013. Podle prvních odhadů bude předzásobení a druhotné předzásobení představovat asi 25 milionů eurobankovek a zhruba 192 milionů euromincí různých nominálních hodnot. S ohledem na riziko nepříznivých povětrnostních podmínek v období kolem dne eura v Lotyšsku by se objemy předzásobení a druhotného předzásobení měly plánovat velmi pečlivě. Kvůli zvýšenému bezpečnostnímu riziku byl vypracován bezpečnostní akční plán, jenž stanoví

¹ Eurobankovky a euromince budou zavedeny téhož dne, kdy se euro stane měnou Lotyšska. Scénář velkého třesku byl použit ve všech členských státech, které do eurozóny vstoupily po roce 2002.

opatření ke zvýšení bezpečnosti přepravy společnostmi pro převoz hotovosti (CIT) během procesu přechodu.

50 % mincí určených k předzásobení, bude poskytnuto na počáteční sady euromincí pro občany (zhruba 800 000 sad pro asi 816 000 domácností) a pro maloobchodníky (asi 70 000 sad). Plánuje se, že počáteční sady euromincí pro občany budou obsahovat 14,23 EUR a pro maloobchodníky 200 EUR. Sada pro maloobchodníky se zdá být pro menší podniky poměrně veliká. Doporučuje se tedy buď nabídnout podstatně menší sady, nebo maloobchodníkům umožnit objednat si menší počet mincí, které bude možno získat v pobočkách bank v odpoledních hodinách dne eura. Zahájení prodeje počátečních sad euromincí pro občany je naplánováno na 10. prosince 2013. Sady se budou prodávat na pobočkách Lotyšské národní banky, v úvěrových institucích a na poštách. Kromě toho budou ke dni eura k dispozici zvláštní sady pro sběratele (celkem 35 000 sad).

Počítá se s různými opatřeními s cílem snížit množství latů, které se budou fyzicky směňovat, jako je například neomezená výměna mincí v Lotyšské národní bance od října 2013 a postupné snižování počtu bankovek o vysokých nominálních hodnotách v oběhu v dostatečném předstihu před dnem eura. Kromě toho mohou být od října 2013 mince bez omezení a zdarma ukládány u největších bank. S ohledem na mimořádně vysoké částky v hotovosti, s nimiž se bude v období přechodu manipulovat, zvýší komerční banky a pošty své skladovací kapacity pro hotovost.

Po dobu šesti měsíců počínaje dnem eura bude možno v komerčních bankách a po dobu tří měsíců ode dne eura (s možností prodloužení až na další tři měsíce) na 302 poštách provádět neomezené směny hotovosti. Aby nedošlo k narušení komunikační strategie týkající se nového přepočítacího koeficientu, měly by být banky a směnárny povinny používat od okamžiku jeho určení do dne eura oficiální přepočítací koeficient a veškeré servisní poplatky uvádět zvlášť. Lotyšská národní banka bude na euro směňovat neomezené množství latů, a to po neomezenou dobu a bez poplatku.

Eurobankovky bude v Lotyšsku distribuovat celkem 987 z 1105 bankomatů (ATM), a to od první hodiny dne 1. ledna 2014. Zatím nebylo zajištěno, aby pro výběry v eurech bylo před 2. lednem 2014 k dispozici i zbývajících 118 bankomatů. 1. ledna 2014 by všechny bankomaty měly být plně funkční. Pro plynulý přechod v hotovostním platebním styku na euro hrají totiž zásadní úlohu. Bankomaty, které nemohou být včas připraveny, by měly být vyřazeny z provozu. Vzhledem k tomu, že ode dne eura budou maloobchodníci povinni vracet hotovost pouze v eurech, je třeba zvážit, zda dočasně neupustit od vydávání bankovek z bankomatů o nominálních hodnotách vyšších než 50 EUR. Banky by také neměly v průběhu několika týdnů před a po zavedení eura vydávat bankovky velkých nominálních hodnot, ať už se jedná o lаты nebo o eura. Vysoké nominální hodnoty totiž působí maloobchodu problémy při vracení v eurech. Odpovědné komerční banky a společnost First Data Latvia již zahájily úpravy pokladních terminálů (POS) tak, aby dne 1. ledna 2014 okamžitě přešly na euro. Spotřebitelé by měli být vybízeni k tomu, aby během prvních dnů po dni eura častěji využívali elektronické platby. Celkem 99,3 % pokladních terminálů je již kompatibilních s jednotnou oblastí pro platby v eurech (SEPA).

V bankovním sektoru Lotyšska působí 406 bankovních poboček, z toho 339 poskytuje pokladní služby. Komerční banky hodlají ve svých pobočkách posílit personál provádějící hotovostní operace. Na pobočkách budou upraveny kapacity pro přepočítávání a skladování hotovosti. Služby pro drobnou klientelu budou poskytovány odděleně od služeb pro privátní klienty a maloobchodníkům i dalším podnikatelským subjektům budou nabízeny služby

inkasa hotovosti. Některé komerční banky na konci roku prodlouží svou otevírací dobu. Zatímco Lotyšská národní banka předpokládá, že bude nabízet směnářské operace pro širokou veřejnost i dne 1. ledna 2014, banky a poštovní úřady obecně neplánují otevřít v den eura své pobočky. Tento postup by se měl přehodnotit s cílem usnadnit hladké zahájení přechodu v hotovostním platebním styku na euro a umožnit maloobchodníkům, kteří se nepodíleli na druhotném předzásobení, aby získali potřebnou hotovost. Pobočky bank a pošty by měly být dne 1. ledna 2014 otevřeny alespoň odpoledne.

Speciální školení pracovníků bank týkající se přechodu na euro budou probíhat od poloviny roku 2013. Úpravy IT systémů bank se provádějí průběžně. Závěrečné testování je naplánováno na konec listopadu/začátek prosince 2013. Společnosti CIT a komerční banky budou mít k dispozici standardní mobilní kontejnery, které se použijí pro výběr, skladování a přepravu mincí. Cílem je usnadnit stahování mincí v měně lat z oběhu. Na účty komerčních bank u Lotyšské národní banky budou připsány téhož dne, kdy budou mince uloženy, s tím, že případné opravy se provedou po přepočítání mincí.

K zajištění hladkého přechodu by měla být u menších prodejců zajištěna zásoba eur v hotovosti, a to buď formou poskytnutí dalších sad mincí malé velikosti, nebo zvláštních možností jejich objednání.

Od července 2013 do 1. ledna 2014 by banky a směnárny měly být vyzývány k tomu, aby při devizových operacích v eurech používaly oficiální směnný kurz pro transakce v eurech s oddělenou fakturací případných servisních poplatků.

Je důležité, aby pro výběry v eurech byly od 1. ledna 2014 k dispozici všechny bankomaty. Bankomaty, které z technických důvodů nelze do této doby připravit, by měly být vyřazeny z provozu. Aby se předešlo tomu, že maloobchodníkům dojde hotovost na vrácení, protože zákazníci budou platit bankovkami vysokých nominálních hodnot, neměly by se v období přechodu bankomaty doplňovat bankovkami o hodnotě vyšší než 50 EUR a banky by se měly zdržet vydávání bankovek o vysokých nominálních hodnotách na přepážkách.

Spotřebitelé by měli být vybízeni k tomu, aby během prvních dnů po dni eura častěji využívali elektronické platby.

2.3. Předcházení podvodným praktikám a nesprávnému vnímání vývoje cen ze strany občanů

Pokud nebude přepočítací koeficient Radou Evropské unie úředně stanoven až po 1. říjnu 2013, bude podle zákona o postupu při zavádění eura období dvojího označování cen v letech i eurech zahájeno tři měsíce přede dnem eura, tj. dne 1. října 2013, a bude trvat až do uplynutí šesti měsíců po dni eura. S ohledem na zkušenosti získané v předchozích případech přechodu na euro se doporučuje regulačními prostředky zajistit, aby dvojí označování cen skončilo dne 1. ledna 2015 a aby toto datum ukončení bylo jasně sděleno veřejnosti, aby mohla v plné míře využít období dvojího označování cen k tomu, aby se naučila rozlišovat nové cenové relace. Díky tomu si budou občané moci snadněji zvyknout si na novou měnu.

Podrobnosti dvojího označování cen jsou stanoveny v nařízení č. 178 „Postup označování cen zboží a služeb“ ze dne 18. května 1999, ve znění ze dne 9. května 2013. Kromě toho vypracovalo Centrum pro ochranu práv spotřebitelů (CRPC) pokyny týkající se uvádění cen v období dvojího označování, které byly schváleny dne 30. května 2013.

Od ledna 2013 sleduje společnost „Aptauju Centrs“ 120 položek často kupovaného zboží a služeb v nejoblíbenějších prodejních místech v sedmi největších městech Lotyšska. Sledované položky zahrnují různé služby, které budou na základě zkušeností z předchozích přechodů na euro s největší pravděpodobností zasaženy zvýšením cen v důsledku zavedení eura, jako jsou kadeřnictví, restaurace a kavárny a autoopravárství. Výsledky tohoto monitorování jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách Ministerstva hospodářství a na stránkách věnovaných přechodu na euro.

Lotyšské Ministerstvo hospodářství připravilo kampaň pod názvem „Poctivý subjekt zavádějící euro“. Po vzoru dobrovolných iniciativ působících úspěšně v předchozích případech přechodu na euro vyzývá tato kampaň podniky (např. maloobchodníky, finanční instituce, internetové obchody), aby se zavázaly nezneužívat přechod na euro pro svůj vlastní zisk, dodržovat pravidla přechodu a poskytnout svým klientům potřebnou pomoc. Registrované subjekty obdrží logo „Poctivý subjekt zavádějící euro“ dokládající jejich účast v kampani a bude uveden na „bílé listině“, která bude k dispozici na webových stránkách projektu eura. Dne 12. června 2013 byla vydána výzva k přihlašování. Zahájení kampaně se plánuje na červenec 2013, tedy více než dva měsíce před zahájením povinného dvojího označování cen. Lotyšské orgány mají za cíl dosažení účasti alespoň 70 % subjektů na trhu. Doporučuje se usilovat o mnohem širší účast.

Soulad s požadavky na označování a přepočtení cen (např. pravidla pro zaokrouhlování) během období dvojího označování a realizaci memoranda „Poctivého subjektu zavádějícího euro“ bude sledovat CPRC ve spolupráci s nevládními organizacemi na ochranu práv spotřebitelů. Zhruba 38 inspektorů bude provádět intenzivnější kontroly na prodejních místech. Důrazně se doporučuje další zvýšení počtu pracovníků či dobrovolníků, kteří budou k dispozici pro kontroly, aby se zajistilo věrohodné a efektivní sledování cen během týdnů po přijetí směnného kurzu do konce období dvojího označování cen. Místní orgány by měly být vyzvány k tomu, aby v jednotlivých městech našly dobrovolníky, kteří by mohli pomoci při důkladném sledování cen. Při nedodržení pokynů úředníků CRPC může být uložena pokuta až 500 LVL. CPRC bude také kontrolovat provádění memoranda „Poctivého subjektu zavádějícího euro“. Firmy, které nenapraví porušení zjištěné centrem CRPC, opakovaně porušují právní předpisy nebo memorandum a/nebo používají nekalé obchodní praktiky, budou uvedeny na veřejně dostupné „černé listině“. Společnost uvedená na „černé listině“ již nebude způsobilá k zařazení na „bílou listinu“ a ztrácí právo používat logo kampaně „Poctivý subjekt zavádějící euro“.

Spotřebitelé budou moci CPRC podávat stížnosti na porušení pravidel označování cen pomocí zvláštní telefonní linky vyhrazené pro stížnosti, obecné informační linky o euru, e-mailem a poštou. Aby se předešlo chybnému vnímání vývoje cen ze strany občanů, je zjištěné nesrovnalosti potřeba řešit rychle. Podezřelá zvýšení cen zjištěná inspektory, včetně stížností podaných spotřebiteli na telefonní lince CRPC, by měla být řádně vyšetřena a nápravná opatření přijata tak rychle, jak je to možné, nejpozději do maximálně 48 hodin.

Opatření plánovaná pro předcházení podvodným praktikám a nesprávnému vnímání vývoje cen ze strany občanů by měla být výrazně posílena. Cíle pro registraci v kampani „Poctivý subjekt zavádějící euro“ by měly být co nejambicióznější. Počet zaměstnanců, kteří jsou k dispozici pro sledování dvojího označování cen a realizaci memoranda „Poctivého subjektu zavádějícího euro“, by se měl zvýšit pomocí dobrovolníků ve všech lotyšských městech. Nápravná opatření vůči podnikům, které nesplňují požadavky označování a přepočtení cen (např. pravidla pro zaokrouhlování) nebo které řádně neuplatňují memorandum „Poctivého subjektu zavádějícího euro“, by měla být přijata

okamžitě, s cílem přijmout konečné rozhodnutí ve lhůtě nejvýše 48 hodin.

2.4. Přípravy na přechod na euro ve venkovských oblastech a přípravy podniků

Stejně jako sousední Estonsko, i Lotyšsko má ve srovnání s průměrem EU velmi nízkou hustotu obyvatelstva². Země se skládá ze 119 územních samosprávních celků. Vzhledem k tomu, že Lotyši jsou zvyklí spíše platit v hotovosti, bude pro hladký přechod zásadní důkladné plánování a příprava pravidel pro přechod na euro ve venkovských oblastech. Ve všech oblastech musí být zavedeny kapacity pro výměnu latů za euro a odběr starší hotovosti. V této souvislosti vypracovaly lotyšské úřady praktické pokyny pro obce. Kromě toho byl sestaven kontrolní seznam akcí pro přechod na euro s cílem usnadnit sledování situace na úrovni měst a obcí. Aby se zajistilo, že všechny místní orgány budou skutečně připraveny, mělo by se pravidelně a systematicky sledovat provádění činností uvedených v kontrolním seznamu. Pravidelná setkání místních koordinátorů přechodu jim poskytnou možnost vyměňovat si zkušenosti s přípravou na zavedení eura. Kromě médií a internetu budou místní úřady v odlehklých oblastech často sloužit jako jediný poskytovatel informací. Proto by měly být důkladně připraveny a vyškoleny.

Hotovostní směnárenské služby budou nabízeny nejen komerčními bankami (339 poboček), ale od 1. ledna do 31. března 2014 i 302 lotyšskými poštami (s možností prodloužení o další tři měsíce). Od začátku roku 2013 se pečlivě sleduje pokrytí venkovských oblastí bankovními pobočkami, (mobilními) bankomaty mimo bankovní prostory a poštou. Bude-li to považováno za nezbytné, měly by komerční banky kromě stávajících mobilních bankomatů zvážit i možnost použití mobilních směnárén. Pracovníci Lotyšské pošty, zejména zaměstnanci v přímém kontaktu s klienty, by měli být řádně proškoleni v práci se dvěma měnami současně a poskytování informací občanům. Kromě toho bude nezbytné zvláštní školení o bezpečnostních prvcích hotovostního eura a prevenci padělání.

Do přípravy by měly být aktivně zapojeny místní pobočky spotřebitelských organizací, agentur a různých nevládních organizací s cílem zlepšit převzetí místní odpovědnosti za přechod na euro.

Většina podniků, včetně řetězců supermarketů, které budou při přechodu hrát významnou roli jako „faktické směnárny“, odložila konkrétní přípravy vyžadující investice do infrastruktury a personálu až do doby zrušení výjimky Radou Evropské unie. Bude nezbytné, aby v rámci zbývajících času do dne eura byly všechny podniky, včetně těch, které nebudou aktivně vyhledávat informace, dostatečně připraveny. Především by měl být zaveden nějaký nástroj pro sledování (např. průzkumy veřejného mínění), jehož cílem by mělo být zjistit míru připravenosti malých a středních podniků.

Přípravy místních orgánů na přechod je nutné řídit a pravidelně sledovat, aby se zajistila realizace všech nezbytných úprav. Pracovníci Lotyšské pošty by měli být řádně vyškoleni pro svou novou roli během přechodu na euro. Převzetí místní odpovědnosti za přechod by se posílilo zapojením místních poboček spotřebitelských organizací, agentur a různých nevládních organizací. Přípravy podniků by měly začít naplno a měly by být podporovány a sledovány příslušnými orgány. Zvláštní pozornost je potřeba věnovat malým a středním podnikům.

² V roce 2011 mělo Lotyšsko 33,1 obyvatel na km² ve srovnání s průměrem EU ve výši 116,92 (Zdroj: Eurostat).

2.5. Komunikace týkající se eura

Obecným cílem komunikační strategie přechodu na euro je zajistit, aby alespoň 90 % obyvatel Lotyšska³ bylo dostatečně informováno o dopadu a praktických změnách spojených s přechodem z latu na euro, a dále aby se zvýšila veřejná podpora pro zavedení eura s cílem dosáhnout ke skutečnému dni přechodu většinové podpory ze strany lotyšských obyvatel. Výsledky budou hodnoceny v prosinci 2013. Pro Lotyšsko je mimořádně důležité, aby věnovalo zvláštní pozornost obyvatelům, kteří jsou obtížněji dosažitelní různými sdělovacími prostředky, včetně těch, kteří žijí v odlehlých oblastech, a zranitelným skupinám, a to s přihlédnutím k jazykové rozmanitosti svých občanů. Evropská komise bere na vědomí značný pokrok dosažený v problematice komunikace v průběhu prvního pololetí roku 2013 a vítá ujištění Lotyšska, že bude informačním potřebám zranitelných skupin věnovat zvláštní pozornost.

Vzhledem k tomu, že převážná část informačních kampaní ještě nezasáhla své cílové skupiny, není zatím možné posoudit jejich dopad. Výsledky průzkumů veřejného mínění, včetně nedávného průzkumu Eurobarometru (bleskový průzkum EB 377), nicméně ukazují, že podpora eura je stále poměrně nízká a jednoznačně se vyskytují obavy z podvodných praktik a ztráty kupní síly. Průzkumy veřejného mínění pomáhají určit úspěšnost komunikační kampaně přechodu na euro a identifikují potřebu úprav komunikačních kanálů nebo činností.

Lotyšské orgány by měly zintenzívnit úsilí s cílem poskytnout všem obyvatelům Lotyšska veškeré potřebné informace a dosáhnout co nejširší veřejné podpory pro zavedení eura.

U všech komunikačních aktivit je nezbytné, aby Ministerstvo financí zajistilo včasné dokončení plně transparentních a nediskriminačních postupů zadávání veřejných zakázek v souladu se zákonem Lotyšské republiky o zadávání veřejných zakázek.

Komise hodlá v rámci dohody o partnerství podpořit realizaci komunikačních plánů ve formě nepeněžních příspěvků i prostřednictvím grantové dohody, a to až do výše 50 % způsobilých nákladů na společně dohodnuté činnosti/kategorie, jako jsou platy odborníků na komunikaci, mediální kampaň, průzkumy veřejného mínění, semináře, školení a informační materiály do všech domácností.

Evropská centrální banka se na celonárodní informační kampani o euru podílí organizováním výstavy a jiných akcí pro veřejnost, zajištěním publikací a poskytováním podpory kampaně ve sdělovacích prostředcích.

Hlavním zdrojem informací pro veřejnost jsou dobře známé webové stránky věnované přechodu na euro (www.euro.lv), jejichž provoz byl zahájen již v prosinci 2008. Aktuální informace o přípravách na přechod na euro jsou rovněž k dispozici na internetových stránkách Ministerstva financí: (<http://www.fm.gov.lv/en/>) a Lotyšské národní banky (<http://www.bank.lv/eng/main/euro/>).

³ Jak je uvedeno v grantové dohodě č. ECFIN - 105-2013 "Komunikační aktivity spojené s přijetím eura v Lotyšsku", uzavřené mezi Evropskou komisí a lotyšským ministerstvem financí dne 30. dubna 2013.

3. STAV VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ V NOVĚ PŘISTOUPIVŠÍCH ČLENSKÝCH STÁTECH

Od roku 2004 zadávala Evropská komise průzkumy Eurobarometr (EB) v zemích, které k EU přistoupily v letech 2004 a 2007 a zatím nepřijaly euro, aby mohla posoudit postoj občanů vůči zavedení eura a jejich znalosti o něm. Průzkum NČS-7⁴ provedený na jaře roku 2013 (bleskový průzkum EB 377) je šestnáctý svého druhu. Terénní práce pro účely průzkumu byly provedeny v dubnu 2013.

Pro účely této zprávy byly výsledky nejnovějšího průzkumu Eurobarometru porovnány s výsledky předchozího průzkumu provedeného v rámci bleskového průzkumu EB 349 (terénní práce v dubnu 2012).

3.1. Podpora přijetí eura/vnímání důsledků

Nejnovější průzkum potvrzuje výsledky z předchozích vln a ukazuje trend postupně klesající podpory pro zavedení eura v nových členských státech, které dosud euro nepřijaly (NČS-7). Většina respondentů v rámci NČS-7 je proti zavedení eura v jejich zemi: 51 % (+2 pb) je proti, zatímco pro zavedení je 45 % (-2pb). Výsledky Lotyšska tento obecný trend kopírují: 55 % (+2 pb) je proti a 42 % (-4PP) je pro zavedení eura.

Z hlediska vnímání důsledků zavedení eura vidí 45 % respondentů (-4 pb) výhody pro současné členské státy Eurozóny, ale 54 % (+3 pb) vnímá spíše negativní dopady na svou zemi. Nicméně 40 % (-3 pb) vidí pozitivní důsledky.

Na úrovni jednotlivých osob očekává v rámci NČS-7 50 % (-1 pb) respondentů pozitivní důsledky zavedení eura. V Lotyšsku je trend negativnější - pozitivní důsledky očekává 42 % (-3 pb), zatímco negativní 48 % (+4 pb).

Byly položeny dvě otázky týkající se možných dopadů na ceny. V případě obecného dotazu na možné důsledky 67 % (-5pb) respondentů očekává, že ceny vzrostou. Nicméně výrazně roste počet respondentů – 22 % (+13 pb) – kteří očekávají, že euro udrží stabilní ceny. V Lotyšsku 75 % (+2 pb) respondentů očekává, že ceny výrazně vzrostou, ale zvýšil se i počet respondentů, kteří očekávají, že euro udrží stabilní ceny, a to na 17 % (+8 pb).

Při konkrétním dotazu na zneužívání zavedení eura při tvorbě cen projevilo 74 % (beze změny) respondentů NČS-7 obavy, zatímco 24 % (beze změny), odpovědělo, že žádné obavy nepociťují.

Obavy lotyšských občanů jsou nejvyšší, a to 81 % (-2pb).

Na otázku, zda by zavedení eura znamenalo ztrátu kontroly nad hospodářskou politikou, 45 % (+2 pb) respondentů NČS-7 odpovědělo kladně, zatímco 49 % (-2 pb) s tímto názorem nesouhlasí. V kontrastu vůči tomuto trendu většina Lotyšů – 63 % (+6 pb) – vidí jako jeden z důsledků zavedení eura právě ztrátu kontroly nad hospodářskou politikou.

⁴ Zvláštní průzkum Eurobarometru vždy poskytuje výsledky pro nové členské státy, které dosud nepřijaly euro. Poslední průzkum zahrnuje Polsko, Českou republiku, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Lotyšsko a Litvu. Kypr, Malta, Slovinsko, Slovensko a Estonsko nebyly do průzkumu zahrnuty, neboť již vstoupily do eurozóny. Bylo osloveno celkem 7014 náhodně vybraných občanů.

3.2. Informace o euru

Informovanost o možném zavedení eura je v Lotyšsku vysoká (80 % očekává, že se tak stane v roce 2014). V rámci průzkumu v NČS-7 u respondentů mírně posílil pocit, že jsou o euru informováni, a to na 41 % (+2 pb). Lotyšsko má v tomto ohledu nejlepší výsledky, 50 % občanů má pocit informovanosti (+11 pb). Nicméně 48 % (-12 pb) se stále ještě necítí být dobře informováno.

Na dotaz ohledně nejdůvěryhodnější instituce ve vlastní zemi, položený v rámci NČS-7, odpověděli obyvatelé Lotyšska v souladu s obecným trendem dávat nejvyšší důvěru národní bance – 66 % (+1 pb), za níž těsně následuje daňová správa – 62 % (+9 pb). Důvěra v orgány EU, přestože zůstává vysoká, klesla na 60 % (-7 pb).

Na dotaz týkající se nejdůležitějších prvků komunikační kampaně přechodu na euro bylo nejčastější odpovědí lotyšských občanů dvojí označování cen v obchodech – 90 % (+3 pb), za nímž následuje dvojí uvádění cen na účtenkách – 86 % (+5 pb) – a na výplatních páskách – 77 % (+2 pb).

Pro 69 % (-1 pb) lotyšských respondentů je důležitou otázkou hodnota 1 EUR (směnný kurz).

Tyto výsledky jasně ukazují, že je třeba informační kampaň zaměřit na informování o praktických aspektech přechodu na euro v Lotyšsku s cílem zajistit během období přechodu dvojí označování cen a sledovat nastavení cen, neboť tyto otázky občany znepokojují nejvíce. Obavy občanů a skepsi vůči euru by měly rozptýlit přiměřené informace o euru a jeho zavedení.

Lotyšské orgány by měly řádně zohlednit výsledky pravidelných průzkumů veřejného mínění a podle potřeby upravit témata a hlavní poselství informační kampaně. Aby bylo možné určit informační potřeby a posoudit vlastní vnímání stavu připravenosti malých a středních podniků, měly by lotyšské orgány provést zvláštní průzkum mezi malými a středními podniky týkající se praktických příprav na přechod na euro. Průzkum by měl být proveden včas, aby bylo možno jeho výsledky promítnout do obecné informační kampaně.

4. CELKOVÉ ZÁVĚRY A DALŠÍ VÝVOJ

Praktické přípravy probíhají v Lotyšsku celkově uspokojivě. Komise však zjistila, že v některých oblastech je nutné zvýšit úsilí. Lotyšským orgánům se zejména doporučuje, aby ještě více početně posílily personál, který bude sledovat dvojí označování cen a realizaci memoranda „Pocitivého subjektu zavádějícího euro“. Nápravná opatření vůči podnikům, které nesplňují požadavky označování a přepočítání cen (např. pravidla pro zaokrouhlování) nebo které řádně neuplatňují memorandum „Pocitivého subjektu zavádějícího euro“, by měla být přijata velmi rychle, s cílem přijmout konečné rozhodnutí ve lhůtě nejvýše 48 hodin. Dne 1. ledna 2014 by měly vydávat eura všechny bankomaty.

Evropská komise znovu posoudí praktické přípravy Lotyšska na zavedení eura, včetně jeho reakce na doporučení z této zprávy a účinků probíhající informační kampaně. Zjištění Komise budou zveřejněna v další zprávě (Třinácté zprávě o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny) ještě do konce letošního roku.